

KADINLARA KARŞI ŞİDDETİN TASFİYE EDİLMESİNE DAİR BİLDİRİ

Bileşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 20 Aralık 1993 tarihli ve 44/104 sayılı Kararıyla ilan edilmiştir.

BAŞLANGIÇ

Genel Kurul,

Eşitlik, güvenlik, özgürlük, bütün insanların bedensel bütünlüğü ve insanlık onuru konusundaki hakların ve prensiplerin kadınlara her yerde uygulanmasının acil bir gereklilik olduğunu kabul ederek,

Bu hakların ve prensiplerin İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye edilmesine dair Sözleşme ve İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık dışı veya Onur kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme ile birlikte diğer uluslararası belgelerde yüceltilen hakları ve prensipleri kaydederek,

Kadınlara karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye edilmesine dair Sözleşme'nin etkili bir biçimde uygulanmasının kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesine katkıda bulunacağını ve bu kararla birlikte düzenlenen Kadınlara karşı şiddetin Tasfiye edilmesine dair Bildiri'nin bu süreci güçlendireceğini ve tamamlayacağını kabul ederek,

Kadınlara karşı şiddetin, kadınlara karşı şiddet ile mücadele etmek için bir dizi tedbirlerin yer aldığı Kadınların durumunu iyileştirmek için İleri dönük Stratejiler Nairobi belgesinde tanınmış olan eşitlik, gelişme ve özgürlüğün gerçekleştirilmesine, ve Kadınlara karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye edilmesine dair Sözleşme'nin tam olarak uygulanmasına bir engel oluşturmasından kaygı duyarak,

Kadınlara karşı şiddetin kadınların insan haklarına karşı bir ihlal oluşturduğunu ve bu hakların ve özgürlüklerin kullanılmasını zayıflattığını veya hükümsüz kıldığını teyit ederek, ve kadınlara karşı şiddet kullanılması durumunda bu hakların ve özgürlüklerin korunması ve ilerletilmesindeki uzun süreli başarısızlıktan kaygılanarak,

Kadınlara karşı şiddetin, erkekler ve kadınlar arasındaki eşitlikçi olmayan güç ilişkilerinin tarihsel bir göstergesi olduğunu ve bu güç ilişkisinin erkekler tarafından kadınlar üzerinde egemenlik kurulmasına ve kadınlara ayrımcılık yapılmasına yol açtığını ve kadınlara karşı uygulanan bu şiddetin erkeklerle karşılaştırıldığında kadınları zorla bağımlı bir konuma sokmanın çok önemli toplumsal mekanizmalarından biri olduğunu kabul ederek,

Azınlık gruplara dahil olan kadınlar, yerli kadınlar, mülteci kadınlar, göçmen kadınlar, kırsal bölgelerde veya uygarlığa uzak topluluklarda yaşayan kadınlar, bakıma muhtaç kadınlar, ceza veya tutukevlerindeki kadınlar, kız çocukları, özürlü kadınlar, yaşlı kadınlar ve silahlı çatışma bölgelerinde bulunan kadınlar gibi bazı kadın gruplarının şiddete karşı savunmasız bulunmalarından kaygı duyarak,

Ekonomik ve Sosyal Konseyin 24 Mayıs 1990 tarihli ve 1990/15 sayılı kararına ek 23. paragrafta, kadınlara karşı şiddetin yaygın olduğu ve bütün gelir gruplarında, her sınıfta ve kültürde meydana geldiği, bunun yol açtığı sonuçların tasfiye edilmesi için ivedi ve etkili adımlar atılması gerektiğinin belirtilmiş olmasını hatırlayarak,

Yine Ekonomik ve Sosyal Konseyin 30 Mayıs 1991 tarihli ve 1991/18 sayılı kararında Konseyin, özel olarak kadınlara karşı şiddet sorununu açıklıkla ele alacak bir uluslararası belgenin oluşturulması için harekete geçilmesini tavsiye ettiğini hatırlayarak,

Kadın hareketlerinin, kadınlara karşı şiddet sorununun niteliğine, aşırılığına ve yaygınlığına giderek artan ölçüde dikkat çekilmesinde oynadıkları rolü memnuniyetle karşılayarak, Kadınların toplum içinde hukuki, sosyal, siyasal ve ekonomik eşitliği için sağlanan imkanların, başka nedenlerle birlikte, sürekli ve yerel nitelikte şiddet tarafından kısıtlanmasından kaygı duyarak, Yukarıdaki tespitlerin ışığından, kadınlara karşı şiddetin açık ve anlaşılabilir bir tanımının yapılmasına, kadınlara karşı her türlü şiddetin tasfiye edilmesini sağlamak için

kullanılacak olan hakların açıkça düzenlenmesine, Devletlerin taşıdıkları sorumlulukları konusunda taahhütte bulunmalarına, ve kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesi için bütün bir uluslararası toplumun taahhütte bulunmasına ihtiyaç olduğuna kanaat getirerek, Aşağıdaki Kadınlara karşı şiddetin Tasfiye edilmesine dair Bildiri'yi kararlılıkla ilan eder ve herkes tarafından bilinmesi ve saygı gösterilmesi için her türlü çabanın gösterilmesi ister.

Madde 1- Kadınlara karşı şiddetin tanımı

Bu Bildirinin amacı bakımından “kadınlara karşı şiddet” terimi, ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.

Madde 2- Kadınlara karşı şiddet örnekleri

Kadınlara karşı şiddet terimi aşağıdaki halleri içerecek şekilde anlaşılır, fakat bu hallerle sınırlı değildir:

a) Aile içinde meydana gelen dövme, kız çocukların cinsel istismarı, evlenirken verilen başlıkla ilgili şiddet, evlilik içi tecavüz, cinsel organları dağlama ve kadınlara zarar veren geleneksel uygulamalar, eş olmayanlar arasındaki şiddet ve sömürmek için uygulanan şiddet de dahil fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet uygulanması;

b) Toplum içinde meydana gelen tecavüz, cinsel istismar, çalışma hayatında, öğretim kurumlarında ve diğer yerlerde cinsel taciz, kadın satışı ve zorla fahişleştirilme de dahil, fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet;

c) Nerede meydana gelirse gelsin, Devlet tarafından işlenen veya hoş görülen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.

Madde 3- Kadınların hakları

Kadınlar siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel veya diğer alanlardaki insan haklarından ve temel özgürlüklerden eşit bir biçimde yararlanma ve korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu haklara diğerlerinin yanında, aşağıdaki haklar da dahildir:

a) Yaşama hakkı;

b) Eşitlik hakkı;

- c) Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı;
- d) Hukukun korumasından eşit biçimde yararlanma hakkı;
- e) Her türlü ayrımcılığa karşı korunma hakkı;
- f) Elde edilmesi mümkün olan en yüksek standartta fiziksel ve ruhsal sağlık hakkı;
- g) Adil ve elverişli koşullarda çalışma hakkı;
- h) İşkenceye veya diğer zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muamele veya cezaya maruz kalmama hakkı.

Madde 4- Devletlerin sorumlulukları

Devletler kadınlara karşı şiddeti yasaklar ve kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesi konusundaki yükümlülüklerinden kaçınmak üzere her hangi bir örf ve adeti, geleneği veya dinsel düşünceyi ileri süremez. Devletler her türlü uygun araçla ve hiç gecikmesizin kadınlara karşı şiddeti tasfiye politikasını yürütür. Bu amaçla:

a) Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye edilmesine dair Sözleşme'yi henüz onaylamamış veya buna katılmamış ise, bu Sözleşmeyi onaylamayı ve katılmayı veya bu Sözleşmeye koyduğu çekinceyi geri almayı düşünür;

b) Kadınlara karşı şiddete girişmekten kaçınır;

c) Kadınlara karşı şiddet ister Devlet isterse özel şahıslar tarafından işlensin, bu fiilleri önlemek, soruşturmak ve, ulusal hukuka göre cezalandırmak için gerekli özeni gösterir;

d) Şiddete maruz bırakılan kadınlara karşı yapılan uygunsuzlukları cezalandırmak ve gidermek için ulusal mevzuatta ceza, medeni, idare ve iş hukuku ile ilgili yaptırımlar koyar; şiddete maruz bırakılmış kadınların adalet mekanizmasına ulaşmaları ve uğradıkları zararların ulusal mevzuatta öngörüldüğü gibi adil ve etkili bir şekilde giderilmesi sağlanır; Devletler ayrıca bu tür mekanizmalar vasıtasıyla bir giderim elde etmek isteyen kadınları sahip oldukları haklar konusunda bilgilendirir;

e) Gerektiği takdirde Hükümet dışı örgütlerle ve özellikle de kadınlara karşı şiddet konusuyla yakından ilgilenen örgütlerle işbirliği yapmayı dikkate alarak, kadınların her türlü şiddete karşı korunmalarını

artırmak veya daha önce bu amaçla yapılmış planlar için hükümler koymak üzere ulusal uygulama planlarını geliştirme imkanını ele alır;

f) Kadınların her türlü şiddete karşı korunmalarını artırıcı nitelikte engelleyici yaklaşımlar geliştirir ve en geniş şekilde yasal, siyasal, idari ve kültürel tedbirleri alır; cinsiyet konusunda duyarlı yasalar, yürürlükteki uygulamalar ve diğer müdahaleler yoluyla kadınların yeniden mağdur olmalarına meydan verilmemesini sağlar;

g) İhtiyaç bulunması halinde, mevcut kaynaklarını uluslararası işbirliği çatısı altında azami derecede kullanarak, şiddete maruz kalmış kadınların ve gerektiği takdirde bu kadınların çocuklarının rehabilitasyonu, çocuk bakımı ve yetiştirilmesi, ıslahı, kendilerine rehberlik yapılmasını, ve sağlık ve sosyal hizmetler, imkanlar ve programlar gibi özel nitelikteki yardımlar ile birlikte, yapısal desteklerden yararlanmaları için çalışır, ve bu kimselerin güvenliği ile fiziksel ve psikolojik rehabilitasyonu için gerekli her türlü tedbirin alınmasını sağlar;

h) Kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesi ile ilgili faaliyetler için Hükümet bütçesine yeterli ödenek koyar;

i) Kadınlara karşı şiddetin önlenmesinden, soruşturulmasından ve cezalandırılmasından sorumlu olan kanun adamlarına ve kamu görevlilerine kadınların ihtiyaçlarına karşı kendilerini daha duyarlı hale getirecek bir eğitimin verilmesi için tedbirler alır;

j) Her iki cinsten birinin üstün veya aşağı olduğu, erkekler ile kadınlar için alışlagelmiş rollerin bulunduğu düşüncesine dayanan kadınların ve erkeklerin davranış tarzlarını değiştirmek ve sosyal, kültürel önyargıları, geleneksel uygulamaları ve her türlü uygulamaları tasfiye etmek üzere özellikle eğitim alanında gerekli her türlü tedbiri alır;

k) Kadınlara karşı şiddetin hüküm süren değişik biçimleri ile ilgili araştırmalar yapılmasını, verilerin bir araya getirilmesini, istatistiklerin toplanmasını sağlar, ve kadınlara karşı şiddetin nedenleri, nitelikleri, aşırılıkları ve sonuçları ile kadınlara karşı şiddeti engellemek ve yürürlüğe konan tedbirlerin etkililiği ve bunlara bir giderim sağlanması konusunda araştırmalar yapılmasını teşvik eder; yapılan istatistikler ve varılan sonuçlar kamuya açıklanır;

l) Özellikle şiddete karşı aciz durumdaki kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesine yönelik tedbirler alır;

m) Birleşmiş Milletlerin insan hakları ile ilgili belgelerine göre verilmesi gerekli raporları sunarken, bu raporda kadınlara karşı şiddetle ve bu Bildirinin uygulanmasıyla ilgili aldığı tedbirlere de yer verir;

n) Bu Bildiride düzenlenen prensiplerin uygulanmasına yardım etmek üzere gerekli yönergelerin hazırlanmasını teşvik eder;

o) Kadınlara karşı şiddet problemi ile ilgili duyarlılığı artıran ve bu şiddetin yaralarını saran dünya çapındaki kadın hareketinin ve Hükümet dışı örgütlerin önemli rolünü kabul eder;

p) Kadın hareketinin ve Hükümet dışı örgütlerin çalışmalarını kolaylaştırıp daha iyi bir duruma getirir ve kendileriyle yerel, ulusal ve bölgesel düzeyde işbirliği yapar;

q) Uygun olduğu takdirde, üyesi buldukları Devletlerarası bölgesel örgütlerin programlarına kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesine yer vermeleri için teşvik eder.

Madde 5- Birleşmiş Milletlerin rolü

Birleşmiş Milletler organları ve uzman kuruluşları kendi yetki alanlarına giren konularda, bu Bildiride düzenlenen hakların ve prensiplerin tanınmasına ve gerçekleştirilmesine katkıda bulunurlar ve bu amaçla, diğer faaliyetlerle birlikte:

a) Şiddete karşı mücadele etmek üzere bölgesel stratejileri tanımlamak, kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesi ile ilgili görüş alış verişinde bulunmak ve programları finanse etmek amacıyla uluslararası ve bölgesel işbirliği yapılmasına yardım eder;

b) Kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesi konusunda herkeste duyarlılık yaratmak ve yükseltmek amacıyla toplantılar ve seminerler düzenler;

c) Kadınlara karşı şiddet sorununu etkili bir biçimde ele alabilmeleri için Birleşmiş Milletler sistemi içindeki insan hakları Sözleşme organları arasında işbirliği ve görüş alış veriş yapılmasına yardım eder;

d) Birleşmiş Milletler sistemindeki örgütlerin ve kuruluşların sosyal eğilimler ve problemler ile ilgili dünyanın sosyal durumu hakkında hazırladıkları analizlere, kadınlara karşı şiddet eğilimlerinin incelenmesini de dahil eder;

e) Birleşmiş Milletler sistemindeki örgütler ve kuruluşlar arasında

kadınlara karşı şiddet sorunu ve özellikle de şiddete karşı aciz durumdaki kadın grupları hakkında yapılan programlarla ilgili olarak işbirliği yapılmasını teşvik eder;

f) Bu Bildiride belirtilen tedbirleri dikkate alarak, kadınlara karşı şiddet ile ilgili yönergelerin şekillendirilmesine ve el kitaplarının hazırlanmasına yardımcı olur;

g) İnsan hakları belgelerinin uygulanması konusunda görevlerini yerine getirirken, gerektiği takdirde kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesi konusunu da ele alır;

h) Kadınlara karşı şiddet konusunda çalışırken Hükümet dışı örgütlerle işbirliği yapar.

Madde 6- İç hukukla ve uluslararası hukukla ilişkisi

Bu Bildirideki hiç bir hüküm, bir Devletin ulusal mevzuatında ve bir Devlet bakımından yürürlükte olan bir uluslararası Sözleşme, andlaşma veya diğer belgede yer alan kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesine yönelik daha kullanışlı bir hükmü etkilemez.